

Kapitał początkowy

Kapitał początkowy to odtworzona kwota składek na ubezpieczenie emerytalne sprzed 1 stycznia 1999 r. Wcześniej ZUS nie był zobowiązany, by prowadzić indywidualne konta ubezpieczonych, więc ZUS nie może sprawdzić, ile pieniędzy faktycznie wpłacono. Dlatego jeśli urodziłeś się po 1948 r., obliczamy Twój wkład do systemu emerytalnego na podstawie Twojego stażu pracy i Twoich zarobków w tamtym okresie. To istotne, ponieważ wysokość kapitału początkowego ma wpływ na wysokość Twojej emerytury.

Jeżeli jeszcze nie złożyłeś wniosku o naliczenie kapitału początkowego, zrób to jak najszybciej. Wiele zakładów pracy, które funkcjonowały do końca 1998 r., może już nie istnieć i możesz mieć trudności ze znalezieniem dokumentów niezbędnych do ustalenia kapitału początkowego (szczególnie potwierdzających zarobki).

Jeżeli złożyłeś wniosek o emeryturę, nie musisz dodatkowo składać wniosku w sprawie kapitału początkowego, ZUS obliczy kapitał z urzędu.

Komu ZUS ustala kapitał początkowy

Jeżeli urodziłeś się po 1948 r. i byłeś zatrudniony lub sam opłacałeś składki na ubezpieczenie społeczne przed 1999 r.;

Jeżeli urodziłeś się przed 1949 r. i spełniasz łącznie cztery poniższe warunki:

- osiągnąłeś powszechny wiek emerytalny po 31 grudnia 1998 r.,
- złożyłeś po raz pierwszy wniosek o emeryturę z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego po 31 grudnia 2008 r. i wystąpiłeś o obliczenie emerytury według nowych, zreformowanych zasad,
- masz staż ubezpieczeniowy (okresy składkowe i nieskładkowe), który wynosi co najmniej 20 lat (kobieta) lub co najmniej 25 lat (mężczyzna); przy wyliczaniu kapitału okresy nieskładkowe możemy wziąć pod uwagę tylko w wymiarze, który nie przekracza 1/3 okresów składkowych),
- po tym, jak osiągnąłeś powszechny wiek emerytalny, kontynuowałeś pracę i miałeś opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Jakie dokumenty powinieneś złożyć

Wypełnione druki:

- Wniosek w sprawie kapitału początkowego (druk EKP),
- Informację o okresach skład-

kowych i nieskładkowych (druk ERP-6),

- Informację dotyczącą przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej (druk E 207 PL) – tylko jeśli mieszkałeś lub byłeś ubezpieczony w państwach członkowskich Unii Europejskiej albo Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub w państwach, z którymi Polska zawarła umowy dwustronne o zabezpieczeniu społecznym.

Dokumenty, które potwierdzają Twój staż ubezpieczeniowy sprzed 1 stycznia 1999 r., np.:

- świadczenia pracy,
- zaświadczenia pracodawców lub legitymacje ubezpieczeniowe (gdy jest w nich wpis o okresach zatrudnienia),
- umowy o pracę,
- legitymacje służbowe,
- pisma kierowane do Ciebie przez pracodawcę (np. o powołaniu, mianowaniu, zmianie angażu, udzieleniu urlopu, zwolnieniu),
- uwierzytelnione kopie dokumentów lub ich odpisy wydane przez archiwum lub jednostkę, która przechowuje dokumentację zlikwidowanych zakładów pracy
- zeznania świadków, najlepiej byłych współpracowników, na druku ZUS Rp-8 i Twoje oświadczenie w sprawie braku dokumentów – druk: ZU S Rp-9 (jeśli nie masz innych dokumentów potwierdzających dany okres zatrudnienia),
- zaświadczenie, że byłeś zarejestrowany w Urzędzie Pracy lub pobierałeś zasiłki dla bezrobotnych (jeśli byłeś w takiej sytuacji),
- zaświadczenie z Ośrodka Pomocy Społecznej (jeśli pobierałeś stałe zasiłki z opieki społecznej, od których miałeś opłacane składki na ubezpieczenie społeczne),
- książeczkę wojskową (jeśli chcesz potwierdzić zasadniczą służbę wojskową, zastępcze formy tej służby, nadterminową zasadniczą służbę wojskową lub odbywanie ćwiczeń wojskowych),
- zaświadczenie z instytucji, w której pełniłeś służbę zawodową (jeśli ją pełniłeś),
- odpis aktu urodzenia dziecka (jeżeli z powodu opieki nad nim nie wykonywałeś pracy),
- zaświadczenie z uczelni lub dyplom, w którym jest informacja o ukończeniu studiów oraz programowym czasie trwania nauki.

Ważne! W kapitale początkowym ZUS nie uwzględnia okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w tym gospodarstwie.

Ważne! Jeżeli nie złożyłeś dokumentów, które potwierdzają wysokość Twojego wynagrodzenia, to za ten okres przyjmujemy wynagrodzenie minimalne – proporcjonalnie do okresu i wymiaru czasu pracy.

Dokumenty, które potwierdzają wysokość Twojego wynagrodzenia przed 1 stycznia 1999 r.:

- zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wydane przez pracodawcę, który opłacał za Ciebie składki na ubezpieczenie społeczne (druk Rp-7), lub następcę pracodawcy albo legitymację ubezpieczeniową z wpisami o zatrudnieniu i wynagrodzeniu,
- dowody zastępcze (np. kserokopie dokumentów wydane przez archiwa lub inne jednostki, które przechowują dokumenty zlikwidowanych zakładów pracy).

Ważne! Jeżeli nie złożyłeś dokumentów, które potwierdzają wysokość Twojego wynagrodzenia, to za ten okres przyjmujemy wynagrodzenie minimalne – proporcjonalnie do okresu i wymiaru czasu pracy.

Gdzie powinieneś złożyć dokumenty

Wniosek o ustalenie kapitału początkowego wraz z pozostałymi koniecznymi dokumentami możesz złożyć w każdej placówce ZUS. Rozpatrzy go ta jednostka, która jest właściwa ze względu na Twoje stałe miejsce zameldowania.

Ważne! Złóż oryginały dokumentów. Zwrócimy Ci je z decyzją o ustaleniu kapitału początkowego (poza dokumentami potwierdzającymi Twoje wynagrodzenie). Jeśli chcesz dostarczyć nam kopie, musi je poświadczyc notariusz.

Kiedy możesz złożyć wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego

- gdy masz dokumenty potwierdzające Twój staż lub zarobki, których dotychczas u nas nie złożyłeś,
- gdy zmienia się przepisy o sposobie obliczania wcześniej ustalonego kapitału początkowego.

Możesz to zrobić w dowolnym momencie. Wyjątkiem jest przeliczenie z uwzględnieniem okresu studiów w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 okresów składkowych udowodnionych przed dniem złożenia wniosku o emeryturę. Jak wynika z przepisów, takie przeliczenie jest możliwe dopiero po złożeniu wniosku o emeryturę.

Jeżeli nie złożyłeś wniosku o przeliczenie kapitału początkowego, to ZUS ponownie ustali wysokość Twojego kapitału przy obliczaniu emerytury, gdy będzie to dla Ciebie korzystniejsze.

Jeśli masz już przyznaną emeryturę na nowych zasadach przed opisanymi wyżej zmianami przepisów, to na Twój wniosek ZUS ponownie ustali kapitał początkowy i przeliczy emeryturę z uwzględnieniem jego przeliczonej wartości. Emeryturę w nowej wysokości ZUS wypłaci nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożysz wniosek.

Rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

Rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

Rekompensata nie jest samoistnym świadczeniem pieniężnym. Stanowi ona dodatek do kapitału początkowego i łącznie z tym kapitałem podlega waloryzacji, a w efekcie powiększa podstawę obliczenia emerytury.

Jakie warunki musisz spełnić

- przed 1 stycznia 2009 r. pracowałeś w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 15 lat,
 - nie masz ustalonego prawa do wcześniejszej emerytury, np. z Karty Nauczyciela, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ani emerytury pomostowej,
 - wystąpisz z wnioskiem o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn),
 - dołączysz do tego wniosku świadectwo pracy lub zaświadczenie, które potwierdza, że wykonywałeś pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.
- Ważne! ZUS nie obliczy rekompensaty, jeśli wnioskujesz o wcześniejszą emeryturę.

Od czego zależy wysokość rekompensaty

- od Twojego stażu ubezpieczeniowego (okresów składkowych i nieskładkowych sprzed 1 stycznia 2009 r.),
- od czasu, przez jaki wykonywałeś pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przed 1 stycznia 2009 r.,
- od obniżonego wieku emerytalnego określonego dla danego rodzaju pracy,
- od wieku, który osiągnąłeś 31 grudnia 2008 r.

Kwotę rekompensaty ZUS doda do wartości Twojego kapitału początkowego. Obie te kwoty są waloryzowane przy obliczaniu Twojej emerytury.

Ważne! Rekompensatę za pracę w szczególnych warunkach ZUS dolicza do kapitału początkowego, który dla osób z dużym stażem pracy przed 1999 r. jest istotnym elementem podstawy obliczenia emerytury powszechnej. Tym samym rekompensata ma znaczący wpływ na wysokość tej emerytury.

opr. Grażyna Mierzwa